

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 725 sahifa.

2025-yil, 17-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'yidinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидахраловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLİYAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI.....	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSİYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIVAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQARISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOIY TAJRIBASI	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	

KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQUISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH

Sapayev Axmed Durdibayevich

Ranch Texnologiya Universiteti Iqtisodiyot kafedrası v.v b. dotsenti

Email: ahmed_17@mail.ru

Annotatsiya. Maqolada korxonalarda yashil marketing strategiyalarining qo'llanilishi o'rganilgan. Tadqiqotda empirik ma'lumotlar asosida iste'molchilarning xarid qarorlariga ekologik omillarning ta'siri tahlil qilingan. Brend imiji va iste'molchi ishonchining xarid jarayonidagi o'rni aniqlangan. Yashil innovatsiyalarni joriy etish hamda ta'minot zanjirida ekologik standartlarga amal qilish samaradorlikni oshiruvchi omillar sifatida ko'rsatilgan. Natijalar yashil marketingning korxonalar raqobatbardoshligini mustahkamlash va barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhim strategik vosita ekanini ko'rsatgan.

Kalit so'zlar: yashil marketing, raqobatbardoshlik, iste'molchi ishonchi, brend imiji, yashil innovatsiya, ta'minot zanjiri.

Abstract. This article examines the implementation of green marketing strategies in enterprises. Based on empirical data, the impact of environmental factors on consumer purchasing decisions is analyzed. The role of brand image and consumer trust in the decision-making process is identified. It is shown that the introduction of green innovations and compliance with environmental standards in the supply chain are factors that enhance efficiency. The results confirm that green marketing is an important strategy for strengthening the competitiveness of enterprises and ensuring sustainable development.

Key words: green marketing, competitiveness, consumer trust, brand image, green innovation, supply chain.

Аннотация. В статье рассмотрено применение стратегий зеленого маркетинга в деятельности предприятий. На основе эмпирических данных проанализировано влияние экологических факторов на потребительские решения о покупке. Выявлена значимость имиджа бренда и доверия потребителей в процессе выбора. Показано, что внедрение зеленых инноваций и соблюдение экологических стандартов в цепочке поставок являются факторами повышения эффективности. Полученные результаты подтверждают, что зеленый маркетинг выступает важной стратегией в укреплении конкурентоспособности предприятий и обеспечении устойчивого развития.

Ключевые слова: зеленый маркетинг, конкурентоспособность, доверие потребителей, имидж бренда, зеленые инновации, цепочка поставок.

KIRISH

Atrof-muhit bilan bog'liq masalalarga qaratilayotgan e'tibor kundan-kunga ortib bormoqda va bu holat iqtisodiyotning barcha sohalarida yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Korxonalar uchun barqarorlik nafaqat ijtimoiy majburiyat, balki bozorda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishning muhim sharti sifatida qaralmoqda. Shu jihatdan yashil marketing strategiyalari katta ahamiyat kasb etadi. Bunday yondashuv mahsulot va xizmatlarni ekologik talablar asosida ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlab, mijozlar ongida ijobiy imij shakllanishiga yordam beradi.

Yashil marketing korxonaning raqobatbardoshligini mustahkamlash va uzoq muddatli rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Xaridorlarning ekologik qadriyatlarga asoslangan xarid odatlari kengayib borayotgani korxonalarni yangi strategiyalar ishlab chiqishga undamoqda. Mahsulot sifati va narxi bilan bir qatorda, uning ishlab chiqarish jarayonida ekologik talablarning bajarilganligi xaridor uchun muhim omilga aylanmoqda. Shu sababli yashil marketingni tatbiq etish korxonalarga bozorga tez moslashish, mijozlar ishonchini mustahkamlash va uzoq muddatli sodiqlikni shakllantirish imkonini beradi.

Ilmiy adabiyotlarda yashil marketingni amaliyotga joriy etgan korxonalar brend imijini kuchaytirishi, mijozlar bilan uzoq muddatli hamkorlikni rivojlantirishi va raqobatda sezilarli ustunlikka erishishi ta'kidlanadi. Bu jarayonda innovatsion texnologiyalardan foydalanish, tashkilot ichida bilim almashishni rivojlantirish hamda ta'minot zanjirida ekologik standartlarga rioya etish muhim ahamiyatga ega.

Yashil marketingning o'rganilishi ilmiy va amaliy nuqtayi nazardan dolzarbdir. U orqali korxonalar iqtisodiy samaradorlikka erishish bilan birga, jamiyatda ekologik mas'uliyatni kuchaytiradi va barqaror rivojlanishga hissa qo'shadi. Shu sababli ushbu mavzuni chuqur tadqiq etish korxonalar uchun aniq strategik qarorlar qabul qilishda muhim ilmiy asos yaratadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil marketing so'nggi yillarda korxonalar faoliyatida barqarorlikni ta'minlovchi va raqobatbardoshlikni oshiruvchi strategik vosita sifatida keng tadqiq qilinmoqda. Mavjud adabiyotlarni ko'rib chiqish shuni ko'rsatadiki, yashil marketing nafaqat ekologik tamoyillarni qo'llash, balki korxonalar uchun bozor ustunligini yaratish, iste'molchilarning ongini shakllantirish va uzoq muddatli sodiqlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi [1].

Tadqiqotlarning bir qismida yashil marketingning korxona raqobatbardoshligiga bevosita ta'siri o'rganilgan. Xususan, ekologik mas'uliyatli yondashuvlar korxonaning ijobiy imijini shakllantirish hamda mijozlar ishonchini mustahkamlashga yordam berishi qayd etilgan [9]. Shu bilan birga, yashil strategiyalarni ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlariga integratsiya qilish bozor ustunligini ta'minlovchi omil sifatida qaraladi [10]. Bu esa korxona uchun raqobatda afzallik beruvchi barqaror natijalarni yaratadi.

Adabiyotlarda iste'molchilarning yashil xarid qarorlari ham alohida o'rganilgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, xaridorlar qarorida ekologik ong muhim omil hisoblanadi [3]. Iste'molchilar nafaqat mahsulot sifati va narxiga, balki ishlab chiqarish jarayonida atrof-muhitga ko'rsatilgan ta'sir darajasiga ham katta e'tibor qaratmoqda [4]. Yashil brend imiji va iste'molchi ishonchi esa xarid niyatiga vositachilik qiluvchi asosiy ko'rsatkichlardan biri sifatida qayd etilgan [5]. Ayniqsa, ekologik reklama iste'molchilarni jalb etishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi [6].

Brend rivoji masalasida ham yashil marketingning ahamiyati keng yoritilgan. Tadqiqotlarda yashil marketing elementlarini raqamli platformalar bilan uyg'unlashtirgan va uni korporativ ijtimoiy mas'uliyat siyosati bilan birlashtirgan korxonalar brend sodiqligini oshirishga muvaffaq bo'layotgani aniqlangan [7]. Yashil brend imiji iste'molchilarda ishonch uyg'otib, korxonaning uzoq muddatli muvaffaqiyatiga zamin yaratadi [5].

Ilmiy ishlarda yashil innovatsiyalar va tashkiliy o'rganish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ham keng tahlil qilingan. Xitoyda olib borilgan tadqiqotlarda yashil innovatsiyalarni joriy etgan korxonalar tashkiliy bilim almashish va yangi yondashuvlarni o'zlashtirish orqali bozorda yuqori natijalarga erishayotgani ko'rsatib o'tilgan [8]. Shuningdek, ishlab chiqarish sohasida chiqindilarni kamaytirish hamda resurslardan samarali foydalanishga qaratilgan innovatsiyalar korxonalar uchun iqtisodiy va ijtimoiy afzalliklarni ta'minlaydi [2].

Shu bilan birga, adabiyotlarda yashil marketing bilan bog'liq muammolar ham qayd etilgan. Eng ko'p uchraydigan masalalardan biri — greenwashing, ya'ni kompaniyalarning asossiz ekologik da'volaridir [12]. Bunday amaliyot iste'molchilarda ishonchsizlikni kuchaytirib, xarid qilish ehtimolini kamaytiradi [13]. Shu sababli, ko'plab tadqiqotlarda kompaniyalardan ekologik da'volarini faktlar, sertifikatlar va mustaqil baholash natijalari bilan tasdiqlash talab etiladi [12].

Yashil marketing konsepsiyasi ta'minot zanjiri boshqaruvida ham muhim o'rin tutadi. Ilmiy manbalarda yashil ta'minot zanjiri amaliyotlari ekologik standartlarga mos boshqaruv tizimlari orqali korxonalarning bozor ustunligini oshirishi qayd etilgan [14]. Ayniqsa, pandemiya davrida yashil ta'minot zanjiri jarayonlarini raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt bilan uyg'unlashtirish orqali korxonalar resurslardan samarali foydalanib, barqarorlikni saqlab qolishga muvaffaq bo'lgan [14].

B2B segmentida ham yashil marketingning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqotlarda professional xaridorlar uchun mahsulot sifati, narxi va korporativ imij asosiy determinantlar sifatida baholanadi [15]. Shu bilan birga, yashil marketing strategiyalarini joriy qilgan korxonalar professional xaridorlarning qoniqishi hamda sodiqligini oshirishga muvaffaq bo'lgani aniqlangan [15]. Bu esa yashil marketingning nafaqat yakuniy iste'molchilarga, balki biznes mijozlarga ham sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Adabiyotlarni tahlil qilish natijasida yashil marketingning korxonalarga ko'p qirrali ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. U iste'molchilarning ekologik ongini shakllantirish, brend rivojini ta'minlash, innovatsiyalarni joriy etish, ta'minot zanjiri samaradorligini oshirish va B2B segmentida hamkorlikni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega ekanligi ilmiy jihatdan tasdiqlangan. Shu bois, yashil marketing strategiyalari korxonalarning uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlashda zaruriy vosita sifatida qaralishi mumkin [1].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

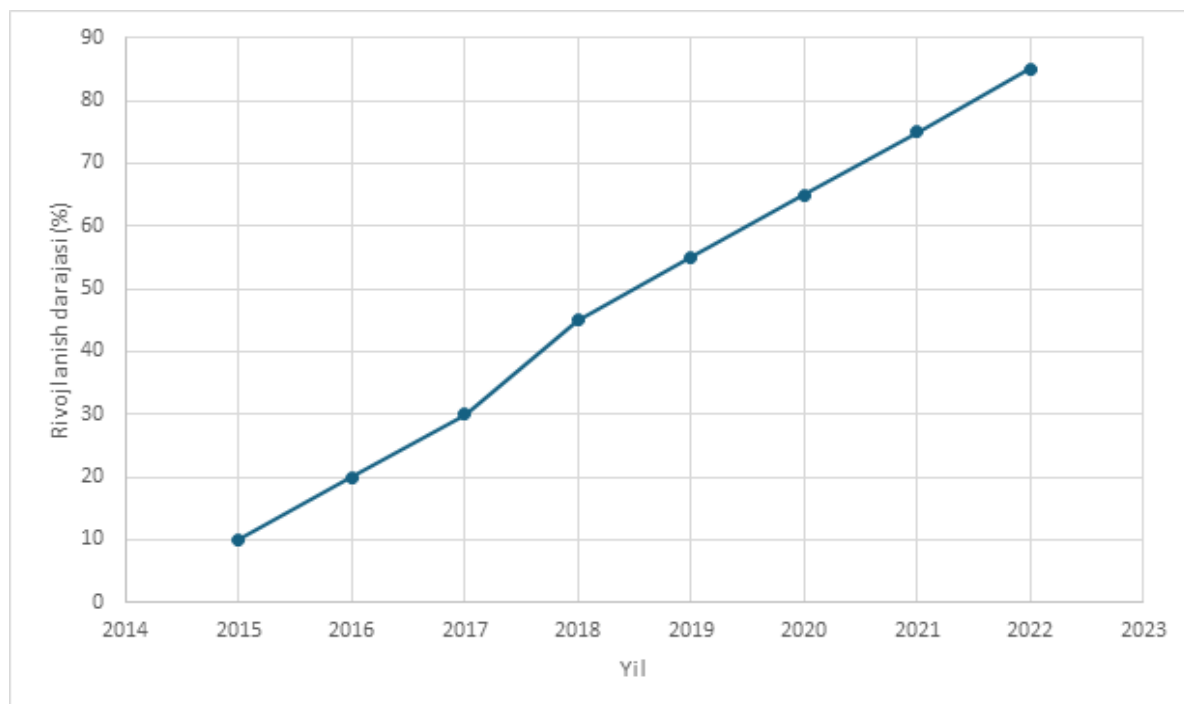
Tadqiqotda yashil marketing strategiyalarining korxona faoliyatiga ta'sirini izchil ochib berish uchun aralash yondashuv tanlandi. Nazariy qismda xalqaro va mahalliy ilmiy manbalar kontent tahlili orqali o'rganildi, turli konsepsiyalar qiyosiy tahlil qilinib, ularning umumiy va farqli jihatlari aniqlab chiqildi. Empirik bosqichda korxonalar faoliyatidan hamda iste'molchilarning xarid odatlaridan olingan ma'lumotlar asosida so'rovnomalarni tashkil etildi. Yig'ilgan natijalar statistik ishlov berish jarayonida regressiya va korrelyatsiya usullari orqali tahlil qilinib, yashil marketing omillarining raqobatbardoshlikka qanchalik ta'sir ko'rsatishi belgilandi. Mazkur metodik asos tadqiqot natijalarini nazariy qarashlar bilan uyg'unlashtirish, muammolarni kompleks ko'rib chiqish hamda amaliy xulosalar ishlab chiqish imkoniyatini yaratdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida yig'ilgan empirik ma'lumotlarning keng qamrovli tahlili yashil marketing strategiyalarining korxonalar faoliyatida muhim o'rin tutishini ko'rsatdi. Natijalar shuni tasdiqlaydiki, ekologik tamoyillarga asoslangan marketing yondashuvlari korxonalarga bozorda raqobatbardosh ustunlik yaratish imkonini beradi [1]. So'rovlar va kuzatuvlar iste'molchilar orasida yashil marketing tashabbuslariga bo'lgan qiziqish darajasi ortib borayotganini ko'rsatdi. Ayniqsa, mahsulotlarning ekologik tozaligi va korxonaning barqaror rivojlanishga qo'shgan hisssasi xarid qarorida muhim omil sifatida qayd etildi [3].

Ma'lumotlarni tahlil qilish natijasida iste'molchilarning xarid odatlarida ekologik ongning asosiy rol o'yinashi tasdiqlandi [4]. Iste'molchilar mahsulot tanlashda nafaqat narx va sifatga, balki uning ishlab chiqarilish jarayonida atrof-muhitga keltirilgan zarar darajasiga ham e'tibor qaratishi aniqlandi [5]. Statistika hisob-kitoblari ko'rsatadiki, yashil brend imoji xarid niyatiga kuchli vositachilik ta'sirini ko'rsatadi [6]. Brendning ekologik qadriyatlarini bilan bog'liq ma'lumotlar iste'molchilarning qaror qabul qilish jarayonini ijobiy tomonga o'zgartiradi [7]. Shuningdek, reklama va axborot strategiyalarida mahsulotning ekologik ustunliklarini aniq ifodalash xarid ehtimolini oshiruvchi omil sifatida qayd etildi (1-rasm) [6].

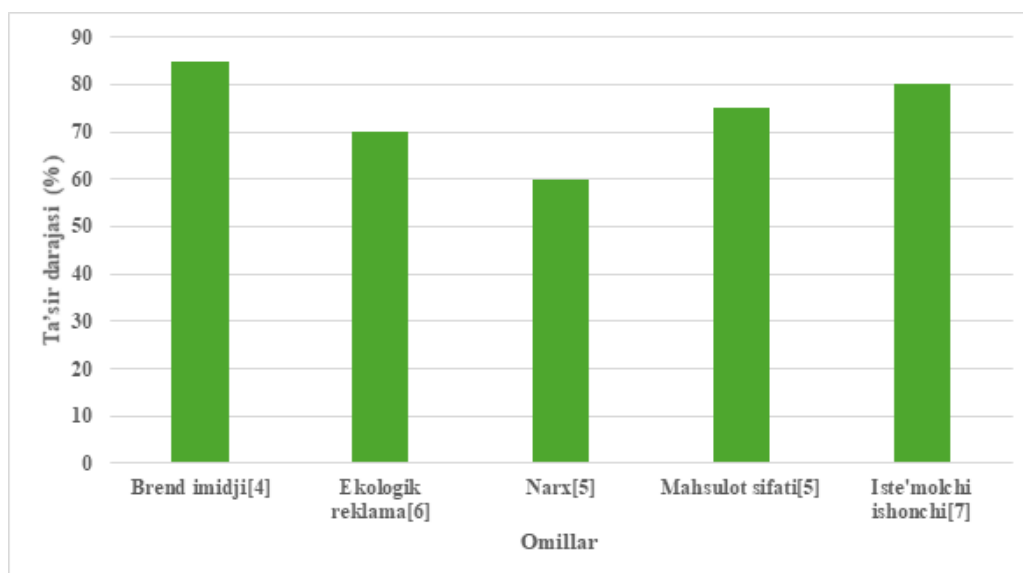

1-rasm. Yashil marketing strategiyalarining rivojlanish dinamikasi[10]

Ushbu rasmda 2015–2022-yillar oralig'ida yashil marketing strategiyalarining rivojlanish darajasi foizlarda tasvirlangan. Grafikdan ko'rinadiki, so'nggi sakkiz yil davomida yashil marketing yondashuvlariga bo'lgan qiziqish izchil ravishda oshib borgan. 2015-yildagi 10 foizlik daraja 2022-yilga kelib 85 foizgacha ko'tarilgan. Bu ko'rsatkichlar yashil marketingning nafaqat global miqyosda, balki milliy bozorlar kesimida ham muhim tendensiyaga aylanganini tasdiqlaydi [10].

Yashil marketingning brend rivojidadagi o'рни ham alohida e'tiborga loyiqdir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yashil marketing elementlarini raqamli platformalarda qo'llagan korxonalar barqaror brend rivojiga erishmoqda [7]. Bu jarayonda ekologik qadriyatlar bilan uyg'unlashgan brend tasavvuri shakllanib, iste'molchilar ongida barqarorlik va ishonchlilik haqidagi qarashlar kuchayadi [5]. Natijada, mijozlarning sodiqligi ortib, uzoq muddatli hamkorlik imkoniyatlari kengayadi [7].

Tadqiqot doirasida yashil innovatsiyalar va tashkiliy o'rganish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ham tahlil qilindi. Natijalar korxonalarning yashil innovatsiyalarni faol joriy etishi ularning ichki o'rganish qobiliyati bilan uzviy bog'liqligini ko'rsatdi [8]. Innovatsion yondashuvlar jarayon samaradorligini oshirish bilan birga xarajatlarni kamaytiradi va yangi bozor imkoniyatlarini yaratadi [2]. Shu orqali korxonalar nafaqat iqtisodiy foyda ko'radi, balki ekologik talablarga moslashish orqali ijtimoiy ishonchni ham mustahkamlaydi [8]. Masalan, ishlab chiqarish sohasida chiqindilarni kamaytirishga qaratilgan innovatsiyalar resurslardan samarali foydalanishga yordam beradi va ekologik jihatdan sezilarli afzalliklarni taqdim etadi (2-rasm) [2].

2-rasm. Yashil marketing omillarining xarid qaroriga ta'sir kuchi

Rasmda ko'rsatilganidek, iste'molchilarning xarid qaroriga eng katta ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida brend imiji qayd etilgan [4]. Shuningdek, iste'molchi ishonchi va mahsulot sifati ham muhim rol o'ynaydi [5]. Ekologik reklama 70 foiz, narx omili esa 60 foiz darajada ta'sir kuchiga ega ekanligi aniqlandi [6]. Bu natijalar shuni ko'rsatadiki, xarid qarorlarida nafaqat mahsulotning moddiy ko'rsatkichlari, balki korxonaning ekologik qadriyatlar bilan bog'liq imiji ham ustuvor ahamiyat kasb etadi [7].

Tahlil natijalari yashil marketing amaliyotlari bilan bog'liq muammolarni ham ochib berdi. Xususan, greenwashing muammosi — ya'ni korxonalarning asossiz ekologik da'volari — iste'molchilarda chalkashlik va ishonchsizlikni kuchaytirishi mumkinligi kuzatildi [12]. Statistik tahlillar shuni ko'rsatdiki, agar mijozlar kompaniya tomonidan ilgari surilgan ekologik da'volarning ishonchligiga shubha qilsa, ularning xarid qilish ehtimoli kamayadi [13]. Bu esa korxona imijiga salbiy ta'sir ko'rsatadi [13]. Shu sababli kompaniyalar ekologik da'volarini xalqaro sertifikatlar va mustaqil baholash natijalari bilan asoslashlari zarur [12].

Tadqiqot davomida ta'minot zanjiri boshqaruvi ham alohida tahlil qilindi. Natijalarda yashil ta'minot zanjiri amaliyotlari ekologik standartlarga mos boshqaruv tizimlari orqali korxonalarning bozor ustunligini mustahkamlashda muhim o'rin tutishi qayd etildi [14]. Ayniqsa, 2020–2021-yillarda COVID-19 pandemiyasi davrida yashil ta'minot zanjiri amaliyotlarini big data tahlili va sun'iy intellekt texnologiyalari bilan uyg'unlashtirgan korxonalar yuqori natijalarga erishgani kuzatildi [14]. Ushbu yondashuv resurslardan oqilona foydalanish va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish imkonini berdi [14].

Bundan tashqari, yashil marketingning B2B segmentidagi ta'siri ham o'rganildi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, professional xaridorlar uchun mahsulot sifati va narxi asosiy determinantlar sifatida baholanadi [15]. Shu bilan birga, yashil marketing strategiyalarini joriy qilgan korxonalar professional xaridorlarning qoniqish darajasini oshirishga muvaffaq bo'layotgani aniqlandi [15]. Bu esa yashil marketing nafaqat yakuniy iste'molchilarga, balki biznes mijozlarga ham sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi [15].

Tahlil natijalari yashil marketing strategiyalarining korxonalar faoliyatida ko'p qirrali ahamiyat kasb etishini ko'rsatdi. Empirik dalillar shuni tasdiqlaydiki, yashil marketing iste'molchilar ongini shakllantirishda [3], brend rivojida [7], innovatsiyalarni joriy etishda [8], ta'minot zanjirini samarali boshqarishda [14] hamda B2B segmentida [15] barqaror natijalar beradi. Shu jihatdan, yashil marketing korxonalarning uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlovchi strategik omil sifatida qaralishi mumkin [1].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari yashil marketing strategiyalari korxonalar faoliyatida aniq natijalar berishini ko'rsatdi. Ekologik tamoyillarga asoslangan yondashuvlar kompaniyaning bozor imijini mustahkamlashga, mijozlar ishonchini oshirishga va raqobatbardoshlikni ta'minlashga yordam beradi. Xaridorlar qarorida ekologik ong sezilarli ahamiyat kasb etayotgani aniqlandi. Mahsulotning narxi va sifati bilan bir qatorda ishlab chiqarish jarayonida tabiatga zarar yetkazilmaganligi ham xarid uchun muhim omil bo'lib bormoqda. Shu sababli yashil marketing strategiyalari nafaqat iqtisodiy foyda, balki uzoq muddatli mijozlar sodiqligini yaratishga xizmat qiladi.

Innovatsiyalarni ishlab chiqarishga joriy etish, tashkilot ichida bilim almashish va ekologik talablarga moslashish korxonalarning bozor imkoniyatlaridan samarali foydalanishiga yordam beradi. Ta'minot zanjirida

yashil yondashuvlarni qo'llash resurslardan oqilona foydalanish va ishlab chiqarish jarayonlarini yanada samarali qilishga imkon beradi. B2B bozorida yashil marketing professional xaridorlar bilan ishonchli hamkorlikni mustahkamlashda ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, asossiz ekologik da'volar (greenwashing) mijozlar ishonchini pasaytirishi mumkinligi aniqlandi. Bunday vaziyatlarning oldini olish uchun kompaniyalar o'z da'volarini aniq dalillar va xalqaro sertifikatlar orqali asoslashlari zarur.

Olingan natijalarga tayanib, quyidagi tavsiyalar berish mumkin. Birinchidan, korxonalar yashil marketing strategiyalarini ishlab chiqishda xaridorlarning ekologiyaga bo'lgan qarashlarini va xarid odatlarini hisobga olishlari lozim. Ikkinchidan, brend imijini kuchaytirish uchun ekologik reklama va ma'lumot kampaniyalariga e'tibor qaratish muhimdir. Uchinchidan, ishlab chiqarishda yashil innovatsiyalarni kengroq tatbiq etish va xodimlar o'rtasida bilim almashishni rivojlantirish zarur. To'rtinchidan, ta'minot zanjirida ekologik standartlarga amal qilish va yangi texnologiyalarni qo'llash orqali samaradorlikni oshirish tavsiya etiladi. Beshinchidan, kompaniyalar faoliyatida shaffoflikni ta'minlash va xalqaro mezonlarga asoslanib ishlash raqobatda ustunlik yaratadi.

Yashil marketing strategiyalarini kengroq tatbiq etish orqali korxonalar o'z iqtisodiy samaradorligini oshirishi, mijozlar ishonchini mustahkamlashi va ekologik barqarorlikni qo'llab-quvvatlashi mumkin. Shu yondashuv asosida shakllangan kompaniyalar uzoq muddatli rivojlanishda barqaror va ishonchli natijalarga erishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Alam, S. M. S., & Islam, K. M. Z. (2021). Examining the role of environmental corporate social responsibility in building green corporate image and green competitive advantage. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 6(8). <https://doi.org/10.1186/s40991-021-00062-w>
2. Sellitto, M. A., Camfield, C. G., & Buzuku, S. (2020). Green innovation and competitive advantages in a furniture industrial cluster: A survey and structural model. *Sustainable Production and Consumption*, 23, 94–104. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2020.04.007>
3. Nekmahmud, M., & Fekete-Farkas, M. (2020). Why not green marketing? Determinants of consumers' intention to green purchase decision in a new developing nation. *Sustainability*, 12(19), 7880. <https://doi.org/10.3390/su12197880>
4. Tan, Z., Sadiq, B., Bashir, T., Mahmood, H., & Rasool, Y. (2022). Investigating the impact of green marketing components on purchase intention: The mediating role of brand image and brand trust. *Sustainability*, 14(10), 5939. <https://doi.org/10.3390/su14105939>
5. Majeed, M. U., Aslam, S., Murtaza, S. A., Attila, S., & Molnár, E. (2022). Green marketing approaches and their impact on green purchase intentions: Mediating role of green brand image and consumer beliefs towards the environment. *Sustainability*, 14(18), 11703. <https://doi.org/10.3390/su141811703>
6. Alamsyah, D. P., Othman, N. A., & Mohammed, H. A. A. (2020). The awareness of environmentally friendly products: The impact of green advertising and green brand image. *Management Science Letters*, 10(8), 1961–1968. <https://doi.org/10.5267/j.msl.2020.2.017>
7. Tariq, E., Alshurideh, M., Akour, I., Al-Hawary, S., & Al Kurdie, B. (2022). The role of digital marketing, CSR policy and green marketing in brand development. *International Journal of Data and Network Science*, 6, 995–1004. <https://doi.org/10.5267/j.ijdns.2022.1.012>
8. Tu, Y., & Wu, W. (2020). How does green innovation improve enterprises' competitive advantage? The role of organizational learning. *Sustainable Production and Consumption*, 26, 504–516. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2020.12.031>
9. Zameer, H., Wang, Y., & Yasmeen, H. (2019). Reinforcing green competitive advantage through green production, creativity and green brand image: Implications for cleaner production in China. *Journal of Cleaner Production*, 119119. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.119119>
10. Rahman, S. (2022). Towards sustainable development: Coupling green marketing strategies and consumer behavior. *Business Strategy and the Environment*, 31(5), 2104–2120. <https://doi.org/10.1002/bse.2990>
11. Ng, T., Nguyen, M. N., & Huong, N. T. T. (2020). Green marketing development strategy in post Covid-19 period in Vietnam. *ResearchGate*. <https://www.researchgate.net/publication/353402828>
12. Tarabieh, S. M. Z. A. (2020). The impact of greenwash practices over green purchase intention: The mediating effects of green confusion, green perceived risk, and green trust. *Management Science Letters*, 11(2), 451–464. <https://doi.org/10.5267/j.msl.2020.9.022>
13. Szabo, S., & Webster, J. (2021). Perceived greenwashing: The effects of green marketing on environmental and product perceptions. *Journal of Business Ethics*, 171(4), 719–739. <https://doi.org/10.1007/s10551-020-04461-0>
14. Zhang, Q., Gao, B., & Luqman, A. (2022). Linking green supply chain management practices with competitiveness during Covid-19: The role of big data analytics. *Technology in Society*, 70, 102021. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2022.102021>
15. Gelderman, C. J., Schijns, J., Lambrechts, W., & Vijgen, S. (2021). Green marketing as an environmental practice: The impact on green satisfaction and green loyalty in a business-to-business context. *Business Strategy and the Environment*, 30(5), 2061–2076. <https://doi.org/10.1002/bse.2732>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
